



Mevrouw Jorritsma, minister van Economische Zaken

zware maatregel is met een relatief bescheiden resultaat.

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Voorzitter! De minister zegt dat het alleen maar ambtelijke notities waren. Naar mijn mening had zij dan toch haar mond moeten houden. Als zij in kranten duidelijke uitspraken doet richting de heer Pronk, dan moet zij de Kamer vandaag hierover een nadere uitleg geven. Wat betekenen de uitspraken van de minister? Ik kan die uitspraken niet anders zien dan als een duidelijke aanval op minister Pronk. Zij geeft duidelijk aan dat zij de verlaging van de maximumsnelheid en de energieheffing absoluut niet ziet zitten. Wat zal de minister wel doen aan de CO<sub>2</sub>-problematiek, als zij dit allemaal niet ziet zitten?

Ik ben blij dat de minister bevestigt dat zij absoluut achter het rekeningrijden staat. Ik zou op dat punt aan het CDA nog een vraag willen stellen. Het verkiezingsprogramma van het CDA geeft aan dat rekeningrijden een oplossing kan zijn in dichtbevolkte gebieden. In dat licht bezien, begrijp ik niet waarom het CDA in deze verkiezingscampagne bij monde van de heer De Hoop Scheffer op zo'n beeldende wijze actie voert tegen het rekeningrijden.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Voorzitter! Ik heb zo-even al gezegd dat als er drie, vier keer achter elkaar iets lekt, je daar op een gegeven moment wat opgewonden van raakt. En dat is mij ook overkomen de vorige week. Het was niet de eerste keer dat er iets in de krant stond. Ik heb heel lang mijn mond gehouden en toen dacht ik: nu moet er maar iets gezegd worden. Naderhand kom je tot de ontdekking dat het niet over de persoon ging maar over het ministerie, althans over ambtelijke zaken. Welnu, dat heb ik geprobeerd recht te zetten met de collega. Dus ik heb inmiddels niet meer gereageerd op de heer Pronk maar op zijn ambtenaren, zo moet ik constateren. Overigens betekent dat nog niet dat dit mij de vrijheid geeft om nu vervolgens de eerste tip van de sluier rond de discussie over de nota klimaatbeleid op te lichten. Dan zou ik mij namelijk schuldig maken aan precies dezelfde dingen waaraan ik mij de afgelopen weken nu juist wezenloos geërgerd heb. Dus dat doe ik niet.

De heer **Reitsma** (CDA): Voorzitter! Ik zou graag nog ingaan op de vraag van mevrouw Vos. Het mag duidelijk zijn dat er onder de automobilisten

geen enkel draagvlak is voor rekeningrijden, omdat zij gezamenlijk zeggen dat het niets helpt. En daar hebben ze gelijk in. Als het gevolg van rekeningrijden is dat ze betaald in een file moeten staan, dan zou ik mij als automobilist ook de vraag stellen welke rare politicus het in zijn hoofd haalt om dit type maatregelen te introduceren. Bovendien zijn er alternatieven. Dat staat ook in ons verkiezingsprogramma. Ik noem als een van de goede alternatieven de betaalstroken. Dat is ook betaald rijden, maar je krijgt er iets voor terug. Daar blijkt draagvlak voor te zijn. Ik verwijs naar de visie van de ANWB. En dat is de essentie van ons verkiezingsprogramma. Bovendien is in de Tweede Kamer de motie-Reitsma aangenomen, waarin het kabinet wordt opgeroepen om te starten met een aantal projecten voor betaalstroken. Laat het kabinet nu daar de energie in stoppen in plaats van in het akelige idee – met steun van de VVD – om rekeningrijden boven de markt te houden.

**Vragen** van het lid Van 't Riet aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, over het **EK 2000**.

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Mevrouw de voorzitter! Vorige week dinsdag stond in het Algemeen Dagblad het bericht dat België tijdens het Europees kampioenschap voetbal zijn grenzen weer wil gaan bewaken. Artikel 2 van het Verdrag van Schengen geeft hiertoe de mogelijkheid. Het is de vraag of je van die mogelijkheid gebruik moet maken in het kader van de Europese kampioenschappen 2000. D66 wil daar in ieder geval een feest van maken, hoewel duidelijk is dat op het vlak van de openbare orde en veiligheid het nodige moet gebeuren. Veiligheid voorop! Aangezien wij dit kampioenschap samen met België organiseren, is een goede samenwerking tussen België en Nederland uitermate belangrijk. Eerder heeft minister Peper toegezegd dat hij eendrachtig met België zal samenwerken. Navraag heeft mij geleerd dat er in het Belgische kabinet al gesproken is over het voornemen om tot tijdelijke instelling van grensbewaking over te gaan. Dit brengt mij tot de volgende vragen.

## Van 't Riet

1. Heeft de minister contact gehad met minister Vandenbossche over tijdelijke instelling van grensbewaking tijdens het Europees kampioenschap 2000? Waarom wil België daartoe overgaan? Waarom laat de minister dit de Kamer niet weten?

2. Klopt het bericht dat in de Belgische ministerraad het voorname tot instellen van grensbewaking is besproken? Is dit beleid ook vastgesteld?

3. Is de minister van plan hierover met zijn Belgische collega een verdrag te sluiten?

4. Wanneer komt de minister met voorstellen over deze problematiek naar de Kamer?

□

Minister **Peper**: Mevrouw de voorzitter! Er is al sinds het begin van de herfst contact met de Belgische regering in het verband van het EK 2000, aanvankelijk met de heer Tobback en daarna met de heer Vandenbossche, onder andere over politieke samenwerking. Naar mijn beste weten heb ik de Kamer steeds geïnformeerd over de gang van zaken. De mogelijkheid tot het instellen van grensbewaking is overigens ook aan de orde geweest in Nederland. Ik verwijs naar een overleg dat de Kamer op 10 december jl. gevoerd heeft, waarin de minister van Justitie heeft gezegd dat het goed is de mogelijkheid van tijdelijke herinvoering van de binnengrenscontroles in de voorbereiding van het EK 2000 onder ogen te zien. Hij sloot die mogelijkheid in uitzonderlijke gevallen niet uit. Te denken valt dan aan een aanzienlijke bedreiging van de openbare orde of van de staatsveiligheid. Ik heb de Kamer niet onkundig gehouden van het overleg dat ik de afgelopen zes maanden gevoerd heb met mijn Belgische collega. Er is verslag van uitgebracht. Ik heb mij laten vertellen dat in de Belgische ministerraad van 10 december besloten is dat de Belgische minister van binnenlandse zaken Luc Vandenbossche gemachtigd is indien noodzakelijk grenscontroles in te laten stellen tijdens het EK. Nogmaals, ook wij kunnen van die mogelijkheid gebruik maken, zodat wij kunnen optreden tegen supporters die van plan zijn er een bende van te maken, om het wat onparlementair uit te drukken. Dat is

helemaal niet zo verschrikkelijk nieuw. Laat dat duidelijk zijn. Ik weet niet of het lukt, maar wij hebben de intentie de politieke samenwerking zo mogelijk vast te leggen in een verdrag of overeenkomst. Uiteraard zal de Kamer daarover worden geïnformeerd. Wellicht moet zij voor iets dergelijks toestemming verlenen, maar dat kan onderzocht worden. Er is dus wat dat betreft geen nieuws onder de zon. Ook de mogelijkheid van het sluiten van een overeenkomst is in het contact met de Kamer aan de orde gesteld.

Dan ga ik in op de laatste vraag van mevrouw Van 't Riet. Aan de Kamer wordt regelmatig verslag gedaan van de voortgang van het EK 2000. Op het moment dat een samenwerkingsovereenkomst nuttig is en wij die nodig hebben, zullen wij dat aan de Kamer voorleggen. Het is moeilijk om daar nu op te anticiperen omdat de Belgische vrienden zich op het ogenblik met de verkiezingen bezighouden. In mei worden daar verkiezingen gehouden en die hebben ook daar een zekere aanloop. Ik verwacht eerlijk gezegd niet dat wij een dergelijke overeenkomst voor mei hebben afgesloten, als wij er al toe komen. Ik sluit die mogelijkheid daarna echter niet uit, als die overeenkomst nuttig is. Er is dus niets bijzonders aan de hand.

□

Mevrouw **Van 't Riet** (D66): Mevrouw de voorzitter! Bijzonder is het niet. Wij hebben immers artikel 2 van het Verdrag van Schengen, op grond waarvan een uitzondering mogelijk is. Ik meende dat dit artikel vooral in dit verdrag is opgenomen zodat het kan worden toegepast bij calamiteiten, bij ernstige situaties waarbij de staatsveiligheid in het geding is. Het is niet bedoeld om voorzorgsmaatregelen te treffen die niet nodig zijn. Door de sfeer van het krantenartikel leek het erop dat België nu al had besloten de grens te gaan bewaken, vooruitlopend op een feestelijke gebeurtenis. Ik ben blij met de toezegging van de minister dat het verdrag, zo het er al komt, naar de Kamer zal worden gestuurd, dat de Kamer wordt geïnformeerd en dat het sluiten van de overeenkomst aan de orde zal zijn.

Hoe gaat de herinvoering van de grensbewaking in zijn werk? Ik heb begrepen dat in België bij de acties die door de boeren zijn aangekon-

digd, de grensbewaking is heringevoerd. Hoe wordt samengewerkt met het Belgische kabinet, de Belgische minister Vandenbossche?

□

Minister **Peper**: Voorzitter! In januari heb ik samen met collega Vandenbossche met UEFA een overeenkomst gesloten over "the rules of the game". Naar ik meen, heb ik de Kamer daarvan verslag gedaan. Hoe dat precies in zijn werk gaat, weet ik op dit moment niet. Ik weet wel dat het heel goed is om ons voor te bereiden op buitengewoon feestelijke, maar ook ingewikkelde Europese kampioenschappen. Ik herhaal graag dat die plaatsvinden op een heel klein grondgebied en door ongehoord veel mensen zullen worden bezocht. Tijdens het verloop van de wedstrijden kan door een snelle toestroom van mensen uit de landen van Europa een extra belasting ontstaan. Ik vind het onjuist om wellicht een artikel 2 van het Verdrag van Schengen, al is het een ultimatum remedium, op voorhand uit te sluiten. Als het niet nodig is, moet je het niet doen, maar ik vind wel dat wij niet achteraf geconfronteerd moeten worden met uitspraken zoals "het was een feestelijke gelegenheid, maar er heeft zich een aantal drama's voorgedaan; had u niet kunnen denken aan, of had u geen mogelijkheid gehad om". Ik heb enige ervaring met voetbalvandalisme en wat dies meer zij. De intentie is er een heel vrolijke boel van te maken, een feestelijke gebeurtenis. Dat is vanzelfsprekend, maar ik heb nog nooit een vaste commissie speciaal bij elkaar zien komen om een feestelijke gebeurtenis te vieren. Dat komt heel weinig voor. Vandaar dat je in de aanloop daartoe een zekere ernst moet betrachten over de vraag: hoe beweeg je al die groeperingen, hoe zit het in elkaar, wat is onze informatiepositie in België alsook in Europa.

Ik ben nog vergeten te melden dat ik onlangs in de JBZ-raad alle steun heb gekregen van de Europese collega's op het gebied van politieke en informatiesamenwerking. Men komt immers overal vandaan, uit alle hoeken en gaten. Ik heb dat probleem in die raad geagendeerd. Voor de volgende JBZ-raad heb ik met de Belgische collega een notitie aangekondigd over de stand van

## Peper

zaken bij de voorbereiding. Wij hebben de Europese collega's volop nodig. Laten wij ons daarop voorbereiden. Wij gaan natuurlijk geen middelen gebruiken die absoluut niet nodig zijn.

**Vragen** van het lid Harrewijn aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de staatssecretaris van Financiën, over **de dividenduitkering van 16 mld. die Unilever wil uitkeren aan zijn aandeelhouders, de woede die daarover is ontstaan bij de vakbeweging en de mogelijke overtreding van Europese medezeggenschapsregels door het concern.**

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! U hebt inmiddels al een groot deel van mijn verhaal verteld.

De **voorzitter**: Dat had u mij wel voorgezegd.

De heer **Harrewijn** (GroenLinks): 16 mld. gaat Unilever extra uitkeren aan de aandeelhouders. Om even een beeld te schetsen: dat is 800% van het normale dividend en bedraagt f 10.000 per inwoner van Nederland, van baby tot hoogbejaarde. Unilever is natuurlijk geen Nederlands concern, maar opereert wereldwijd, maar dan nog is het een gigantisch bedrag. Je moet je eens indenken wat je daarmee kunt doen op het gebied van onderwijs en zorg, bijvoorbeeld in de Derde Wereld. Unilever zelf zou daarmee het nodige kunnen doen aan beroepsopleidingen in hun vestigingen voor kansarme jongeren, hier of elders.

Het geld is toch van de aandeelhouders, zeggen zij dan. Er was geen bestemming voor de opbrengst van de verkoop van de chemiepoot. Maar juist de discussie over goed werkgeverschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen had Unilever op zijn minst op andere gedachten moeten brengen. Is het nu redelijk om zoveel geld aan kapitaalzijde uit te keren, terwijl men aan arbeidszijde nog steeds reorganiseert en inkrimpt? Ieder weldenkend mens weet dat die chemiepoot niet zoveel waard was geweest als niet tienduizenden mensen daarvoor dag en nacht,

meestal volcontinu gewerkt hadden, vaak ten koste van de eigen gezondheid. Was het dan niet logisch geweest deze mensen mee te laten delen in de opbrengst? Ik heb het over de werknemers, de ex-werknemers, gepensioneerden en WAO'ers. Had men de werkdruk niet een beetje kunnen terugbrengen door wat mensen extra aan te stellen, wellicht reïntegrerende arbeidsgehandicapten?

Ik kom tot mijn vragen aan de minister. Ik hoor graag het oordeel van de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over deze stap van Unilever. Kan dat zomaar buiten ondernemingsraden en vakbonden om? Deelt de minister de mening dat dit een schoffering is van de werknemers en de vakbeweging?

Hebben werknemers en hun vertegenwoordigers geen enkele zeggenschap in dergelijke grote beslissingen? Het is namelijk nogal wat. Is het nergens geregeld? Speelt het feit dat Unilever een internationale onderneming is ons hierbij parten? Onder welk recht gebeuren zulke dingen? Onder welk recht zou het volgens de minister eigenlijk moeten vallen in het licht van de discussie over Europese ondernemingen? Is dit iets wat daarin geregeld wordt of kan worden?

Is de minister het met mij eens dat in dergelijke gevallen waarbij grote bedragen extra naar aandeelhouders vloeien, er een vorm van medezeggenschap van werknemers moet zijn? Hoe wil hij dat eventueel regelen als het nog niet geregeld is?

Is dit voorval voor de minister geen aanleiding nog eens goed te kijken naar het verlenen van ontslagvergunningen en het toekennen van WW- en WAO-uitkeringen? De afgelopen jaren zijn alleen al bij Unilever in Nederland ongeveer 3000 banen verloren gegaan. Voor een deel daarvan zijn uitkeringen verstrekt. Het zou toch mooi zijn als in financieel gunstige tijden er een terugvordering bestond van uitkeringsgelden? Zoals ook bedrijven verliezen fiscaal mogen compenseren in betere tijden, zou iets dergelijks op dit gebied moeten gelden.

Nu heb ik nog een paar korte vragen aan de staatssecretaris van Financiën. Volgens de berichten is voor de aankondiging door Unilever van de uitbetaling van 16 mld. contact geweest met de fiscus, met het ministerie van Financiën. Wat is

er besproken? In welke vorm kunnen de aandeelhouders hun f 14,50 per aandeel ontvangen? Is dat fiscaal belast? Hoeveel levert dat de Nederlandse Staat ongeveer op? Wat wordt er eventueel vermeden? Is er inderdaad toestemming verleend voor deze transactie? Is er een constructie – dat lazten we in de krant – toegepast? Waren er eventueel gronden voor weigering? Was de staatssecretaris daar zelf ook van op de hoogte? Zijn er door de staatssecretaris of door de regering pogingen ondernomen om Unilever bij de besteding van die 16 mld. wat breder te laten kijken dan alleen naar de aandeelhouders? De staatssecretaris was immers van tevoren geïnformeerd. Zo nee, gaat de regering dan alsnog stappen ondernemen om iets te doen voor de werknemers?

Minister **De Vries**: Mevrouw de voorzitter! Het voorstel van de raad van bestuur van Unilever om f 14,50 per gewoon aandeel Unilever extra ter beschikking te stellen van aandeelhouders dat in mei aanstaande op de aandeelhoudersvergadering zal worden besproken, heeft nogal wat commentaar losgemaakt, en wel van zeer verschillende zijden. Het varieerde van commentaar van de heer Rosenmöller in zeer kritische zin tot commentaar in De Telegraaf in zeer kritische zin. Het is dus een zeer opvallend besluit geweest van de raad van bestuur.

Zoals gebruikelijk stelt een raad van bestuur jaarlijks voor om aandeelhouders een dividenduitkering te geven. Wat bijzonder is, is de buitengewoon hoge extra dividenduitkering die thans wordt voorgesteld. Reden daarvan is volgens berichtgeving van Unilever dat het concern te veel geld in kas heeft. Dat geld is grotendeels afkomstig van de verkoop van de chemiepoot in 1997. Unilever had, zo stelde het concern, al in 1997 aan de aandeelhouders beloofd dat dit geld zou worden uitgekeerd, mochten zich geen relevante investeringsmogelijkheden aandienen. Die relevante investeringsmogelijkheden heeft men volgens eigen zeggen niet gevonden.

Nu is een belangrijke vraag wat hier de positie van de ondernemingsraad is. Zoals de heer Harrewijn weet, heeft de ondernemingsraad